

15 yaşından silah hazırlanması işinə marağ göstərir, elə həmin vaxtdan da araşdırmalara başlayır və bu sahə onun hobbisinə çevrilir. Orta təhsilini bitirir, başqa sahədə təhsil alır, müxtəlif ölkələrdə fərqli şirkətlərdə çalışır, amma paralel olaraq silahsızlıqla da məşğul olur. Bu gün əl işləri Azərbaycan, Argentina və İsrail kimi ölkələrin muzeylərində və fərqli ölkələrdə şəxsi kolleksiyalarda saxlanılır.

Söhbət Kanadada yaşayan və orda mühəndis olaraq çalışan həmyerlimiz Emin Məmmədovdan gedir.

Hobbisi silahsızlıq olan E.Məmmədov həm soyuq silahlar (biçaqlar, xəncərlər və qılıncılar), həm də odlu silahların hazırlanması ilə məşğuldur.

Emin Məmmədov öz əl işi olan gümüş xəncərlə YUNESKO tərəfindən bu ilin aprel ayında Parisdə təşkil olunan müsabiqədə birinci yeri tutub.

- Fərqli ölkələrdə çalışmanın xarakterinizə uyğun olduğunu dediniz. Sizə maraqlı gələn tərəfləri nələr idi?

- Fərqli ölkələrdə yaşamaq, işləməyin yaxşı tərəfləri çoxdur. Başqa ölkəyə gedirsən, fərqli insanlarla, yeni mədəniyyətlərlə tanış olursan, başqa qayda-qanunları öyrənirsən, müxtəlif dillərə yiyələnirsən, gələcəkdə vacib olacaq əlaqələr formalaşdırırsan. Mən belə baxıram. Dubayda keyfiyyətə nəzarət işi ilə başladım, sonra eməliyyatlara keçdim. Neftlə əlaqəli inşaat layihələrində də işləmişəm. Mühəndis kimi çalışdım, sonra layihə idarəetməsinə keçdim. Yeni fərqli ölkələrin iş mühitində olmağın özü də başqa təcrübədir.

- "Növbəti iş olmaya və yaxud gec ola bilər" kimi riskləri nəzərə alaraq xarici ölkədə iş tapanda, çox adam yaranan imkandan istifadə edib getdiyi yerdə qalmağı düşünür. Belə risklə bağlı narahatlığınız yox idi?

- Riskləri seven biriyəm. Düzdür, risk edib mənfəi tərəflərini də gördüyüm olub. Amma yaxşı

düşürdü. İstək böyükdürsə, insan ona nail olur. Qarşıdakılar o istəyi mənə hiss edirdilər, görürdülər ki, qısamüddətlik həvəs deyil, davamlı maraqlanıram, köməklik edirdilər.

- Bəs nə vaxtdan artıq özünüz də silahları hazırlamağa başladınız?

- Maraqlanmağa başladığım ilk vaxtlar özüm də nələrsə hazırlamağa çalışırdım. Söhbət soyuq silahlardan gedir. Sonra Gürcüstanda bu sahə ilə bağlı öyrənməyə gəldim, ondan sonra daha təkmil soyuq silahlar hazırlamağa başladım. Zamanla, təbii ki, təkmilləşdirdim. Odlu silahlara gəlincə, Azərbaycanda bununla bağlı qanunvericilik çox sərt olduğu üçün məşğul ola bilmirdim. Kanadaya köçəndən sonra burda odlu silahların hazırlanması ilə bağlı peşə təhsili aldım, sertifikat əldə etdim və bu sahədə də çalışmağa başladım. Kanadada odlu silahların hazırlanması ilə qanuni şəkildə məşğul olmaq hüququm var. Silah almaq və satmaq üçün lisenziyanı olmalıdır. Mən də silah satışı üçün o lisenziyanı almışam və hazırladığım işlərin qanunu şəkildə satışını edə bilərəm.

üçün çalışsaydıq, nəticə belə olmazdı. Yeni özümün də silinməsinə rolumuz var. Bu sahənin bizdə qədim tarixə söykəndiyini təbliğ etməyəndə, ermənilər də bizə məxsus işləri öz adlarına çıxarırlar. Emma Astvatsaturyan adlı erməni silah üzrə mütəxəssis var idi. Qafqaz silah mədəniyyəti barədə birinci kitabı 60-cı illərdə o yazıb. 8 kitab buraxmışdı, 2 il öncə öldü. Kitabda, demək olar ki, 5-6 azərbaycanlı adı qeyd olunub. Azərbaycan ərazisində qeyd etdiyi ustaların adları, demək olar ki, ermənidir. Gözləyirdim ki, bizimkilər bu istiqamətdə nələrsə etsinlər. Amma üstündən o qədər il keçib, amma heç bir iş görülmədi. Fikirləşdim ki, özüm yazım. Tarixçi deyiləm, amma silahlərdənəm və həmmüəllif Aleksandr Volovik ilə birləşib yazdım. Həm Şimal, həm Cənub, həm də Qərbi Azərbaycanı əhatə etməyə çalışmışıq. Kitab həm Mədəniyyət Nazirliyi, həm Heydər Əliyev Fondu tərəfindən tövsiyə olunub.

- Kitabla bağlı araşdırmaları nə vaxtdan aparırdınız? Çünki xaricdə işləmişiniz, sonra birləşməyə köçürsünüz...

- Bu məlumatları elə 1994-cü ildə araşdırma aparmağa başlayandan yığırırdım. İlk olaraq Azərbaycanda araşdırma apardım, regionlarımızda oldum, hər rayonun ornamentlərini ayrıca yığdım. Kitabda məhz bu bölgü ilə də verilib. Bir müddət mən xaricə iş üçün gedib-gəldim, amma yaşayış yerim Azərbaycan idi, o vaxt da araşdırmaları davamlı şəkildə aparmışam. Keçmişdə olan ustaların adlarını, yerlərini, möhürləri, yazılarını yığırırdım. Tarix Muzeyindən də bununla bağlı məlumatı götürmək istədim, amma mənə vermədilər. Problem ondadır ki, Azərbaycanda silah işini bilən adam azdır. Mən də istədim ki, bu sahə ilə bağlı məlumatı kitab vasitəsilə çatdırım. Kanadaya köçsəm də, gəlib-gətmişəm, araşdırmaları aparmışam.

Albert Aqarunovun nəslində silah düzəldən bir nəfər var idi. Biz həmmüəlliflə onu da tapdıq. Onun üzərində Aqarunovun möhürü olan xəncərini tapdıq və kitabla əlavə etdik. Çalışdıq ki silahla bağlı itirilmək üzrə olan məlumatları toplayıb yazsaq. İstəyirəm ki, ikinci kitabı buraxaçaq. Araşdırmaların gedi. Planlar böyükdür, görək necə olur.

- Bu sahə ilə ölkəmizdə məşğul olmaq istərdiniz?

- Azərbaycanda 2-3 yerdə karxana açmaq istərdim. Çünki istedadlı uşaqlar çoxdur. Gərəkdir itirməyə. YUNESKO-un mən qatıldığım yarışına 11 erməni silah ustası qatılmışdı. Yarışda azərbaycanlı tək mən idim. Mən də Kanadada yaşayıb fəaliyyət göstərirdim. Real olaraq Azərbaycanda yaşayıb fəaliyyət göstərən bir nəfər yox idi. Mənim ad, soyadım, milliyyətim azərbaycanlı olaraq qeyd edilirdi, ancaq yenə də fəaliyyət yerim Kanadadır. Azərbaycanda yaşayıb fəaliyyət göstərənlərin qatılmaması təəssüfedicidir.

Mən özüm üstə saymıram, hələ çox şeyi öyrənməliyəm. Öz biliyimim üstündə daim çalışıram. Mən bu sahəni Azərbaycanda yenidən həyata qaytarmaq, bu sahədə olan məlumatları gələcək nəsillərə çatdırmaq üçün əlimdən gələni etməyə çalışıram.

Digər tərəfdən, bu sahədən turizm cəhətdən də istifadə etmək olar. Silah işi ilə maraqlanan turistlər də çox olur. Onlar gəlib baxırlar, hazırlanan əl işlərini alıb aparacaqlar. Azərbaycanda bu əl işini alsalar belə, ölkədən çıxarmaq problemidir. Ermənistan, Gürcüstan, Özbəkistanda bu, problem deyil.

Aygün Asımqızı

Hazırladığı silah YUNESKO-nun yarışında birinci olan azərbaycanlı

Emin Məmmədov: "Bu sahədə olan məlumatları gələcək nəsillərə çatdırmaq üçün əlimdən gələni etməyə çalışıram"

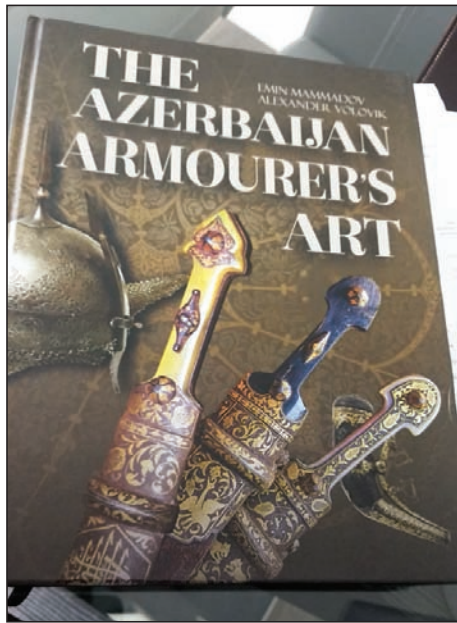
Qeyd edək ki, E.Məmmədov 1979-cu ildə Bakı şəhərində musiqiçi ailəsində anadan olub. Tarzən, xalq artisti Hacı Məmmədovun nəvəsidir. Orta təhsilini Bakıda 160 nömrəli tam orta məktəbdə alıb. Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetində geologiya üzrə bakalavr, Almanyanın Kiel Universitetində sahil mühəndisliyi üzrə magistr təhsili alıb. İngilis dilində yazılan "The Azerbaijan armorer's art" (Azərbaycanlı silahsızın sənəti) kitabının həmmüəllifidir.

- Profilinizdə iş yerlərinizə göz atdım, Kanadadan əvvəlki təcrübəniz fərqli ölkələrdir. Tez-tez işi və ölkəni dəyişməyinizdən başlaya. Səbəb nə idi?

- Bəli, fərqli ölkələrdə yaşayıb işləmişəm. Əsasən, ərəb ölkələrində çalışmışam. Demək olar ki, Misirdən başqa bütün ərəb ölkələrində iş təcrübəm var. Tez-tez iş, ölkə dəyişmək elə təəsürat yaratmasın ki, işə düzəlib tez də çıxırdım. Mən Bakıda yaşayırdım və öz sahəmlə bağlı məsləhətçi kimi fərqli ölkələrin layihələrində işləmək üçün gedirdim. Layihə bitəndə, qayıdırdım, sonra başqa ölkədə layihə olurdu, ora gedirdim. Proses belə olurdu. Düzdür, hansısa ölkədə daimi işləyə də bilərdim. Amma mən bir yerə davamlı bağlı olmağı sevmirəm. Həm də fərqli ölkələrdə fərqli şirkətlərdə çalışmaq xarakterimə uyğun idi, mənə maraqlı gəlirdi. 2012-ci ildən Kanadaya köçdüm və burda işləməyə davam etdim.

- Azərbaycanda iş təcrübəniz olmayıb?

- Azərbaycanda az yaşamışam, ona görə, orda elə çox iş təcrübəm olmayıb. Yalnız "Bakı-Tbilisi-Ceyhan" layihəsində işləmişəm.

nəticə aldığım daha çox idi. Alınmırsa, problem deyil. Adam rahat yatır ki, cəhd etdim, çalışdım, alınmadı. Bir də var ki, cəhd etməsən, yoxlamırsan, amma sonra peşmanlığını yaşayırsan ki, bəlkə cəhd etsəydim, alınardı. Şans yaranırsa, istifadə etmək lazımdır. Bunu yaşamamaq üçün fürsət olanda, risk edirəm.

- Digər işinizlə yanaşı, həm də silahsızlıq sənəti hobbiniz var. Bu sahə ilə nə qədər vaxtdır maraqlanırsınız, məşğul olursunuz?

- 1994-cü ildən maraqlanmağa başladım. Azərbaycanda araşdırdım, sonra Cənubi Azərbaycana getdim, orda da bu işlə bağlı məlumat yığdım. Silahdan xoşum gəlirdi və araşdırdıqca daha da marağım artırdı. Elə həmin vaxt qərar verdim ki, bu sahəni öyrənirəm. Orta məktəbin son illərinin yay tətildə Gürcüstanla gedib orda bu sahənin sirlərinə yiyələnirdim. Belə-belə öyrəndim, sonra özüm də məşğul oldum.

- Araşdırmalara başlayanda, kolleksiyalara baxmaq marağı yarananda, 15 yaşınız olub. Bu yaşda birinə kolleksiyaçılar öz kolleksiyalarını göstərməkdə nə dərəcədə maraqlı olurdular?

- (Gülür) İlk vaxtlar bu cəhətdən müəyyən problemlər olurdu. Zamanla hər şey qaydasına

Soyuq silahlar bağlı da problem yoxdur.

- Lisenziya almaq prosesi necə olur?

- Lisenziya almaq 2 ay vaxt aparır. Sənədləri göndərirəm, 3 gün kursa gedirsən, sonra sənə və ailə üzvlərini araşdırırlar. Kriminal durum yoxdursa, 2 ay ərzində verirlər. Lisenziyanı 2012-ci ildə gəldiyimdə almışam.

- YUNESKO-da yer tutan əl işiniz gümüşdən idi. Ancaq gümüşdən hazırlayırsınız, yoxsa başqa metallarla da işləyirsiniz?

- Bu sahə zərğərliklə dəmirçiliyin birləşməsidir. Müxtəlif metallarla işləyirəm. Amma üstünlük qızıl, gümüşdədir.

- Öz əl işlərinizdən ibarət kolleksiyanız varmı?

- Məndə kolleksiya yoxdur, düzəldib satıram, yaxud muzeylərə vermişəm. Qədimdən, dedə-babadan qalma bir-iki işi özüm də saxlayıram. Qədim "Koft Qari" xəncərinin kopyasını hazırlamışam. Dəmirdir, üzəri də qızıl işləmələrlə. Onu Bakıda Xalça Muzeyinə göndərəcəyəm. Şah İsmayıl dövrünə aid latundan "Şəmşir" xəncərini düzəltmişəm, kopyasıdır. Eyni xəncər Şah İsmayıl Xətəinin dövründə istifadə olunub. Bu, hələ ki, özümədir. Təbrizdə muzeydə originalı var. "Şuşa fətəhi" Tehran Mənsimov üçün xəncər düzəldirəm. Hazır olanda, özünə hədiyyə verəcəyəm.

- Sizinlə bağlı paylaşımada qeyd olunmuşdu ki, xarici muzeylərdə də əl işiniz saxlanılır...

- Amerikada çox böyük Metropolitan Muzeyi var. Orda Azərbaycana aid çox az eksponat var. Muzeydə Səfəvilər dövrünə aid çoxlu eksponatlar sərgilənir. Kataloqa baxanda, onları kimlərin muzeyə ianə etdiyi görünür. 99 faizi erməni adlandı. Əgər muzeyə nəyisə ianə edərsən, onun tarixini özün yazırsan. Onlar Azərbaycana aid işləri öz-lərini kimi qələmə veriblər. Mən də çalışıram ki, özəl işlər hazırlayım, yaxud hansısa qədim silahı kopya edib muzeylərə verim, Azərbaycan adına nələrsə olsun.

Argentində olan Azərbaycan səfiri bir xəncərini Buones-Ayresdə Arujua muzeyinə vermişdi. İsraildə, Şamaxıda muzeylərdə var. Xalça Muzeyinə də göndərəcəyəm.

- Bu sahədə əsrəyə gələn kitabın həmmüəlliflərdənsiniz. Kitab fikri necə yarandı?

- Tarixə baxsaq, ulu babalarımız yaxşı döyüşçü olublar və bu ölkədə güclü silah mədəniyyəti olub. Döyüşçülərimiz qəhrəmanlarımız silahları ilə seçiliblər. Amma bu mədəniyyət sonra bizdən silindi. Bunda tam olaraq rusları günahlandırırırlar. Düzdür, onların da rolu var, amma biz yaşatmaq